

PREFAȚA SBIR

Traducerea **interconfesională** a Noului Testament a fost recunoscută ca o **necesitate** de către Bisericile membre ale **Societății Biblice Interconfesionale din România (SBIR)**, deoarece **conformitatea cu textele originale** ale Sfintei Scripturi putea însemna, fără a înlocui Sfânta Scriptură folosită de Biserici, o **micșorare a deosebirilor** apărute de-a lungul istoriei bisericești. **Proiectul traducerii interconfesionale al SBIR** a fost inițiat și sprijinit de **P.S. Episcop Damaschin** în calitate sa de președinte al comitetului de traduceri și publicații al SBIR. Această inițiativă constituie unul dintre cele mai importante proiecte ale SBIR. În statutul SBIR este subliniată intenția pregătirii unei traduceri a Bibliei în limba română, urmând exemplul traducerilor interconfesionale publicate în alte limbi.

Proiectul a fost realizat din convingerea profundă că schimbul de opinii constituie un prilej de aprofundare interconfesională teologică a problemelor și ca o contribuție la înlăturarea unor bariere care există în prezent. Desigur, Noul Testament Interconfesional nu este o „noutate” ca text, dar cine îl parcurge în forma consensului la care s-a ajuns în cele trei mari tradiții creștine pe temeiul textelor originale, îl citește cu emoție și plăcere, deoarece corespunde standardelor internaționale ale UBS prin care se urmărește realizarea unei traduceri accesibile tuturor cititorilor, indiferent de apartenența confesională și de gradul lor de cultură. Pregătirea și inaugurarea lucrărilor au fost rodul angajamentului total al regretatului Pr. Prof. Dr. Sabin Verzan și al Prof. Dr. Cristian Vasile Roske, coordonator de traduceri, precum și al managerilor din *staff*-ul SBIR.

La realizarea traducerii s-a ținut seama, cu realism, dar și cu atenție, de limbajul tradițional și de o terminologie

adecvată unui context liturgic și pastoral, în măsura în care acestea ofereau echivalențe satisfăcătoare ale textelor originale. Traducerea poate fi considerată un monument al colaborării dintre Biserici, deschizător de drum pentru un dialog ziditor care să pună în valoare Revelația prin Jertfă a Fiului lui Dumnezeu (Ioan 12,24), ca singura modalitate de a pune în valoare venirea Sa prin Întrupare, arătarea Sa prin Botez (Ioan 1,31) și lucrarea Sa de împărtășire a chipului lui Dumnezeu. Revelația prin Jertfă a fost singura cale de cunoaștere mântuitoare a lui Dumnezeu (Ioan 17,3). **Aceste** realități ale mântuirii constituie patrimoniul comun al tuturor creștinilor ca dar al lui Dumnezeu primit în dar (Mt. 10,8), care îi apropie mai mult decât o solidaritate conjuncturală din istoria bisericească, întrucât apropierea într-un cuget datorată unor astfel de proiecte este o mângâiere a împlinirii rugăciunii Mântuitorului în ceea ce privește unitatea creștină: „**Ca toți să fie una, pentru ca lumea să creadă**” (Ioan 17,21)

Diacon Prof. Dr. Ioan Caraza
Secretar General al SBIR

PREFAȚA TRADUCĂTORILOR TSB (Traducerea Societății Biblice)

După un număr de încercări inițiate în anii 1990, proiectul Traducerii Interconfesionale a Noului Testament în limba română – TINTLR – sau TSB: Traducerea Societății Biblice, a adoptat în final o paradigmă nouă: a decis să solicite șase traducători tineri (sau relativ tineri), talentați și, în același timp, bine pregătiți, care să se angajeze la un efort susținut, vreme de patru ani, pentru a traduce NT în limba română contemporană, cu o viziune nouă asupra traducerii textelor sacre.

Sarcina lor a fost, de la început, aceea de a înfăptui o tălmăcire a cuvântului Scripturii în limba română în ton cu idiomul actual, o traducere suficient de precisă și suficient de fluentă, în același timp, precum și suficient de conservatoare, așa încât să poată comunica în mod natural și inteligent adevărurile biblice unui cititor tânăr care tocmai a sfârșit de parcurs pagina de actualități a ziarului preferat, sau care tocmai s-a întors de la o masă în oraș, ori tocmai a venit acasă de la o slujbă de la Biserică și dorește să revadă cuvântul auzit, să îl citească personal. Acest portret generic al cititorului căruia i se adresează traducerea a ajuns, în timp, să capete forța unui adevărat reper psihologic, a unui criteriu lingvistic și teologic al traducerii TSB (plin de multă imaginație, e adevărat, și oarecum imprecis... totuși un bun exercițiu de vizualizare a beneficiarilor principali ai acestei traducerii).

Formată din șase teologi și lingviști de tradiții diferite, echipa de traducători a inclus doi traducători romano-catolici (Smaranda Scriitoru și Cornelia Dumitru), doi traducători ortodocși (Călin Rotaru și Dr. Sabin Preda), și doi traducători

de tradiție evanghelică (Laurențiu Ionescu și Dr. Octavian Baban), toți lucrând sub supervizarea Dr. Anthony Abela, specialistul UBS pentru acest proiect (UBS: United Bible Societies). În dezbaterile privitoare la forma și conținutul traducerii, precum și în revizuirea finală echipa de traducători s-a bucurat de colaborarea și echilibrul comentariilor oferite cu multă amabilitate de Secretarul General SBIR, Dr. Ioan Caraza.

Traducerea a beneficiat de un format de editare uniform prin folosirea de către toți traducătorii a programului software pentru traduceri numit Paratext, al UBS. Aceasta a dus atât la crearea unei baze textuale comune, cât și la posibilitatea consultării rapide a bazei de traduceri diverse, în diferite limbi, pe care o pune la dispoziție UBS.

În cei patru ani cât a durat acest efort s-a consumat imens de mult timp pentru evaluări, pentru dezbateri, nenumărate discuții pline de argumente subtile și tenace, fie savuroase, cu umor, binevoitoare sau tăioase, dar totdeauna bine intenționate și pline de miez teologic și seriozitate creștină. În mod constant a fost prea puțin timp pentru a lua în discuție toate variantele posibile de traducere, pentru a explora toate nuanțele și tainele limbii române, pentru a evalua atent toate observațiile revizorilor, și toate alternativele stilistice.

Vreme de patru ani s-a lucrat alert sub presiunea termenelor limită și la temperatura ridicată a analizei și dezbaterii teologice, timp în care s-a putut observa o evidentă maturizare teologică a traducerii, precum și o creștere în omogenitate stilistică, pe măsură ce cunoașterea reciprocă a diferitelor tradiții spirituale și lingvistice devenea tot mai amplă, mai bine sedimentată.

Există câteva motive pentru care credem că această traducere va rămâne o lucrare de referință în seria traducerilor românești. Astfel, TSB este după Biblia de la București prima traducere care adoptă principiul traducerii după textele manuscriselor vechi grecești și nu lucrează după metoda comparativă, des folosită în traducerile românești, între alții chiar de Vasile Radu și Gala Galaction, sau chiar de D. Cornilescu. Din acest punct de vedere, TSB ilustrează nivelul atins

în prezent de științele biblice, în România, în toate cultele creștine, ceea ce a permis inițierea și finalizarea unui astfel de proiect de traducere direct din limba greacă.

În al doilea rând, TSB este prima traducere interconfesională din limba română, ca atare. Ea ajunge să pună în mâna cititorului un text tradus responsabil, care nu înclină balanța spre vreo tradiție anume și nici nu neglijează formulările vechi reușite, clasice, ci apelează la expresii acceptabile, sugestive, corecte față de imagistica originală din limba greacă și inteligibile pentru imagistica și simbolismul curent al limbii române. Proiectul TSB este o premieră totală în România și, chiar dacă nu va ajunge un fel de biblie națională, putem spera cu încredere că va contribui într-un mod important la vorbirea unei limbi biblice comune.

În al treilea rând, TSB este prima traducere în limba română care și-a propus să nu niveleze registrul lingvistic, ci să păstreze anumite trăsături stilistice proprii autorilor biblici: cele patru evanghelii și Faptele Apostolilor, precum și epistolele și Apocalipsa sunt toate traduse cu anumite constante stilistice, observabile, pentru a păstra, acolo unde s-a crezut că este posibil, câteva din elementele majore, caracteristice stilului fiecărei cărți.

În elaborarea sa, traducerea a beneficiat de un mecanism aparte, specific muncii riguroase de la UBS și, implicit, de la SBIR: efectuarea traducerii propriu-zise, publicarea unei ediții pilot și adunarea impresiilor, efectuarea de trei revizuri succesive ale traducerii (de către alți teologi și traducători), precum și a unei revizuri stilistice (din partea unui profesor de limbă română de la Universitatea București). Textul astfel obținut, a fost încă o dată verificat împreună cu experții UBS și trecut, din nou, apoi, printr-un filtru gramatical și editorial de o echipă mixtă de traducători și consultanți ai UBS (traducători: Smaranda Scriitoru, Octavian Baban; consultant UBS: Hellen Barker). În urma tuturor acestor etape, s-a obținut în final textul publicabil al primei ediții a TSB.

Traducătorii nu au lucrat doar pe textele desemnate inițial pentru fiecare (O. Baban: Faptele Apostolilor, Evrei, Filimon; A. L. G. Ionescu: Matei, Galateni, 1 Petru, 2 Petru, Iuda; S.

Scriitoru: Luca, Filipeni, 2 Tesaloniceni; C. Dumitru: Ioan, 1-2-3 Ioan, 2 Corinteni, 1 Tesaloniceni; C. Rotaru: Apocalipsa, Romani, Coloseni, Efeseni; și S. Preda: Marcu, 1 Corinteni, Iacov), ci au revizuit și au contribuit împreună la întreaga traducere, verset cu verset, astfel încât există un grad însemnat de contribuție colectivă, o paternitate de echipă pentru forma finală a textului (deși se pot detecta, chiar și în varianta finală, caracteristicile și preferințele fiecăruia dintre traducătorii inițiali, în textele traduse de fiecare în parte). Această unitate și diversitate stilistică rămâne, astfel, una din caracteristicile importante ale traducerii TSB, în ansamblul ei.

Textul final, așa cum poate fi el citit în edițiile tipărite ale acestui Nou Testament, a beneficiat și de o contribuție inedită, dar importantă, care merită amintită: în cursul înregistrărilor realizate pentru publicarea sa în formă dramatizată, vocală, în primăvara anului 2009, echipa de interpreți condusă de managerul de proiect Emilia Iorgandopol a adus multe sugestii stilistice care au contribuit la adoptarea unui format audio suplul, mai ușor de citit, de comunicat.

În toată această frumoasă experiență în alteritate creștină, de un profesionalism teologic și lingvistic remarcabil, traducătorii și colaboratorii lor din echipa lărgită a SBIR au lucrat cu pasiune, cu conștiința perfectibilității muncii lor, și bineînțeles, cu speranța că au putut oferi cititorilor, în final, un text biblic ce invită la o lectură antrenantă și inspiratoare la o viață creștină veritabilă, trăită astăzi, la comuniune spirituală cu primii creștini, cu Biserica, cu Autorul și Inspiratorul sfânt al acestei opere spirituale de seamă care este Noul Testament.

EVANGHELIA DUPĂ MATEI

1

Genealogia lui Iisus

¹Cartea genealogiei lui Iisus Hristos, fiul lui David, fiul lui Avraam:

²Din Avraam s-a născut Isaac, din Isaac s-a născut Iacov, din Iacov s-au născut Iuda și frații lui ³din Iuda s-au născut Fares și Zara, născuți de Tamar, din Fares s-a născut Esrom, din Esrom s-a născut Aram, ⁴din Aram s-a născut Aminadab, din Aminadab s-a născut Naason, din Naason s-a născut Salmon, ⁵din Salmon Booz, născut de Rahab, din Booz Obed, născut de Rut, din Obed s-a născut Iese, ⁶din Iese s-a născut regele David. Din regele David s-a născut Solomon, din soția lui Urie, ⁷din Solomon s-a născut Roboam, din Roboam s-a născut Abia, din Abia s-a născut Asa, ⁸din Asa s-a născut Iosafat, din Iosafat s-a născut Ioram, din Ioram s-a născut Ozia, ⁹din Ozia s-a născut Ioatam, din Ioatam s-a născut Ahaz, din Ahaz s-a născut Ezechia, ¹⁰din Ezechia s-a născut Manase, din Manase s-a născut Amon, din Amon s-a născut Iosia, ¹¹din Iosia s-au născut Iehonia și frații lui, pe vremea strămutării în Babilon.

¹²După strămutarea în Babilon, din Iehonia s-a născut Salatiel, din Salatiel s-a născut Zorobabel, ¹³din Zorobabel s-a născut Abiud, din Abiud s-a născut Eliachim, din Eliachim s-a născut Azor, ¹⁴din Azor s-a născut Tadop, din Tadop s-a născut Achim, din Achim s-a născut Eliud, ¹⁵din Eliud s-a născut Eleazar, din Eleazar s-a născut Matan, din Matan s-a născut Iacov, ¹⁶din Iacov s-a născut Iosif, soțul Mariei, din care s-a născut Iisus, care se cheamă Hristos.

¹⁷Așadar, de la Avraam până la David sunt paisprezece generații; de la David până la strămutarea în Babilon sunt paisprezece generații; și de la strămutarea în Babilon până la Hristos sunt paisprezece generații.